

В работе исследованы дефиниции: риск, угроза, интерес. Проведено сопоставление понятий: интересы-угрозы. Определено влияние угроз на интерес туристических предприятий, что сказывается на их экономической безопасности.

Ключевые слова: угроза, риск, интерес, экономическая безопасность, туристическое предприятие.

In the paper the definition: the risk, danger, interest. A comparison of concepts: interest-based danger. The effect of the danger to the interest of tourism enterprises, which affects their economic security.

Keywords: danger, risk, interest, economic security, a travel company.

УДК 368:330.32

Н. В. МІЛОШЕВИЧ, ст. викладач, ОНПУ, Одеса

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

В статті проаналізовано сучасний рівень та тенденції розвитку інноваційної діяльності страхових компаній України. Охарактеризовані причини низького рівня впровадження інновацій у діяльність страховиків. Розглянуто перспективи активізації інноваційної діяльності страховиків.

Ключові слова: страхування, інновації, інноваційний потенціал, страхові продукти; канали збуту; технології обслуговування

Вступ. Інноваційна діяльність страхових компаній відіграє важливу роль у розвитку ринкової економіки. На теперішній час цей напрям діяльності страховиків в Україні залишається недостатньою мірою розвинутим і використаним. Українські страхові компанії не витримують конкуренцію з іноземними страховими компаніями, які усе більше завойовують і монополізують український страховий ринок.

Особливістю діяльності страховика є забезпечення страхового захисту за умови акумулювання коштів у вигляді надходжень страхових премій до страхових резервів. Сьогодні страхові резервні фонди поповнюються, в основному, за рахунок обов'язкового страхування. При цьому недооцінюється важливість інновацій у діяльності страхових компаній, тоді як вони значно впливають на економічні показники діяльності кожного страховика.

Базовим нормативно – правовим актом, що визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності та спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом є Закон України «Про інноваційну діяльність». Статтею 14 цього Закону визначається, що інноваційний продукт є результатом виконання інноваційного проекту і науково-дослідною і (або) дослідно-конструкторською розробкою нової технології чи продукції з виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії і відповідає таким вимогам: він є реалізацією об'єкта інтелектуальної власності; розробка продукту підвищує вітчизняний науково-технічний і технологічний рівень; в Україні цей продукт вироблено вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншим аналогічним продуктом, представленим на ринку, він є конкурентоздатним і має суттєво вищі техніко-економічні показники [1].

Інноваційність страхового продукту повинна проявлятися в таких напрямках як: послуга; канали збуту; методи перестраховування; обслуговування.

Про слабкий рівень інноваційної діяльності страхового ринку України свідчить те, що у 2012 році питома вага інвестицій в економіку України, спрямованих на розроблення та впровадження інноваційної продукції, у загальній структурі активів страхових компаній складала всього 0,3% – 72,0 млн грн. (за даними Держфінпослуг).

Аналіз останніх досліджень та літератури. Страховий продукт істотно відрізняється від виробничих продуктів і тому потребує особливого інноваційного підходу. Так, на думку Т. Дишканта, новий страховий продукт повинен задовольняти сучасні потреби страхувальника; відрізнятися та бути цікавим для достатньо великого числа споживачів; бути простим та зручним у продажу; мати конкурентні переваги; відрізнятися сервісом та високою якістю тощо [2].

Вивченню проблем впровадження інновацій у діяльність страхових компаній присвятили свої праці вітчизняні й зарубіжні вчені, зокрема Л.А. Бернер, В.Д. Базилевич, Н.В. Зозуля, Л.Ю. Сорока, Ф.С. Бикнелл, К. Борх, Б. Бюйвилер, Д. Дикинсон та інші.

Але, незважаючи на значні наукові напрацювання у цій сфері, аналіз останніх публікацій свідчить про необхідність досліджень у галузі інноваційної діяльності страхових компаній.

Мета досліджень, постановка проблеми. Сучасний стан ринку страхування вимагає від страховиків підвищення стандартів роботи через впровадження інноваційних продуктів. У теперішній час існує ряд проблемних питань, що стосуються діяльності страховика, пов'язаних з активізацією інноваційної діяльності. Вирішенню однієї з таких проблем і присвячена ця стаття, метою якої є здійснення оцінки сучасного стану та дослідження тенденцій розвитку інноваційної діяльності страхових компаній України.

Враховуючи об'єктивну необхідність дедалі більшої активізації інноваційної діяльності страхових компаній України, дослідження цих аспектів набуває особливої актуальності та ваги.

Матеріали досліджень. Інноваційна діяльність страхової компанії – це діяльність щодо пошуку нових методів роботи на ринку страхових послуг; аналізу можливих варіантів вкладення тимчасово вільних коштів інвестиційного фонду й фонду власних коштів страхових компаній у фізичні активи, від яких страхова компанія буде одержувати більше доходів, ніж від вкладення у фінансові активи (депозити в банках, внески в цінні папери й ін.).

Інноваційність у страхових послугах проявляється у розширенні послуг з ризиковими складовими; розробленні конкретизованих пакетів послуг для різних груп населення; впровадженні нових інвестиційних можливостей для страхувальників, до яких належать інвестування коштів в золото, інвестиційні фонди (продукт unit-linked); розробленні надійних накопичувальних програм з цільовим призначенням (наприклад, з метою купівлі нерухомості).

На сьогоднішній день український ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній у 2012 році становила 448, у тому числі СК „life” – 64

компанії, СК „non-life” – 384 компанії (у 2011 році – 445 компаній, у тому числі СК „life” – 65 компаній, СК „non-life” – 380 компаній).

Основні доходи страхові компанії одержують безпосередньо від діяльності по страхуванню, а також за рахунок вкладення коштів у надійні й високоліквідні інструменти банків; крім того частина коштів передається в довірче керування керуючим компаніям, що володіють високими рейтингами надійності Національного Рейтингового Агентства.

Основною тенденцією 2012 року було зниження доходу страхових компаній. За даними Держфінпослуг, у 2012 році у порівнянні з 2011 роком обсяг надходжень валових страхових премій зменшився на 629,0 млн. грн. (3,8 %). Основним фактором зменшення надходжень стало зменшення обсягу валових страхових премій з таких видів страхування, як: страхування майна; страхування фінансових ризиків; страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ; страхування вантажів та багажу.

Учасники страхового ринку були змушені переглянути стратегії розвитку, у тому числі оптимізувати свої видатки, а в багатьох випадках – скоротити перелік пропонованих страхових продуктів. Так, багато страхових компаній відмовились від медичного страхування через його дорожнечу й невелику затребуваність серед населення України.

У структурі чистих страхових виплат у 2012 році найбільша питома вага страхових виплат припадала на такі види страхування, як автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 50% (станом за цей період у попередньому році даний показник становив 47%); страхування фінансових ризиків – 14% (25% – у минулому році); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 18% (15% – у попередньому році).

На сьогоднішній день існує ряд особливостей страхової діяльності, що негативно впливають на розробку й впровадження інновацій. До них можна віднести неефективний менеджмент, обмеженість механізму інвестування страхових резервів, відсутність прозорості з погляду обліку й звітності, стимулювання інноваційної активності колективів страхової компанії, недолік кваліфікованих кадрів інноваційної сфери й відсутність довгострокового стратегічного планування інноваційної діяльності в страхових компаніях, слабка розвиненість інфраструктури страхового ринку.

У той же час, провідні страхові компанії впроваджують певні заходи щодо удосконалювання своєї ринкової діяльності за допомогою застосування різного роду інновацій. У страхових компаніях розробляються нові послуги стосовно існуючих страхових продуктів; нові методи бухгалтерського обліку, аналізу фінансової діяльності; нові схеми стимулювання персоналу; нові методи страхування й перестраховання. Розвивається взаємодія страхової компанії, перестраховальників і банків.

Останнім часом на вітчизняному ринку страхування життя з'явилося чимало інноваційних продуктів, що привертають увагу потенційних клієнтів та посилюють конкурентні переваги страхових компаній, які їх впроваджують. Серед таких продуктів найбільш цікавими є програми «телеврегулювання», «автоматизація продажів

страхових продуктів», «Мобільна безпека», «Домашня безпека» та «Екстрім безпека», програма по страхуванню кібер-ризиків CyberEdge, та інші.

Результати досліджень. Важливу роль у страховій діяльності відіграє вибір каналів збуту. Розповсюдження страхових послуг відбувається через канали прямого продажу або через посередників – страхових агентів та брокерів. Досвід багатьох українських компаній показав, що якість роботи агентських мереж і посередників є незадовільною. Агенти не доводять до клієнта всієї необхідної інформації, не супроводжують клієнта протягом дії договору. Страховим компаніям необхідно шукати нові канали збуту. Виходом із ситуації може бути застосування американського досвіду з ліцензуванням агента й створенням бази агентів, що мають право працювати в страхуванні життя. Такі агенти оплачують свою ліцензію, а також складають іспити для підтвердження свого професійного рівня.

Також альтернативою страховим агентам на ринку страхування життя можуть стати банки. Існує багато концепцій інтеграції страхового та банківського капіталу. Такий спосіб взаємодії дозволяє ввести на ринок нові страхові продукти. Співпраця між банками та страховими компаніями здійснюється через концепцію bancassurance, яка передбачає розповсюдження страхових продуктів через мережу банківських установ. Така співпраця може здійснюватись у формі кооперації, агентських відносин чи у формі фінансового супермаркету [3].

Впровадження інновацій в обслуговуванні відбувається шляхом застосування нових для українського страхового ринку технологій, як в області ІТ, так і в області керування внутрішніми процесами. Наприклад, страхова компанія «АХА Страхування» розробила власний контакт-центр, створений на базі сучасного програмного забезпечення по керуванню контакт-центрами, платформу для обміну даними між страховиком і партнерами компанії, інтегровану в інформаційну систему компанії; інноваційні технології організації й керування процесами, документообігом. Всі впроваджені інновації, деякі з яких є ноу-хау для українського страхового ринку, дозволили за останні два роки збільшити швидкість врегулювання в три рази.

Інноваційним підходом у діяльності страхових компаній може стати укладання страхових договорів через Інтернет. Але на сьогодні з 448 ризикових страхових компаній віртуальні страховки поки пропонують не більш десяти. Серед них – «Оранта», «АСКА», «АХА Страхування», «Инго Україна», «PZU Україна», «ТАС». Сума зібраних «електронних» премій, по даним ЛСОУ, у 2012 році не перевищила 0,1% від загальних зборів. В абсолютних цифрах це близько 18 млн. грн. З обліком, що ще більш десяти страховиків планують вийти на ринок онлайн-полісів найближчим часом, до 2015 року загальна вартість проданих через Інтернет страховок може скласти близько 1,5-2 млрд. грн. Продаж полісів за допомогою електронних каналів дозволить страховикам відмовитися від бланків строгої звітності для полісів ОСАГО, і тим самим заощадити сотні мільйонів гривень, які витрачаються на такі бланки щорічно. За прогнозами експертів, до 2015 року частка премій з електронних страховок у загальних зборах може вирости до 5-10%.

Висновки. Активізація інноваційного процесу значною мірою може бути забезпечена за рахунок ефективного використання страхових ресурсів вітчизняних страхових компаній. Аналіз страхового ринку України дозволив виділити ряд факторів,

які стримують розвиток інноваційної діяльності страхових компаній. Для того, щоб підвищити ефективність і конкурентоспроможність страхових компаній необхідна оцінка негативних факторів і нових можливостей, комплексу питань, рішення яких лежить у рамках розвитку інноваційної діяльності страховиків. Важливість впровадження інновацій визначена, у першу чергу, проблемою виживання страхових компаній в умовах конкурентної боротьби за вітчизняний страховий ринок, який усе більше завойовується іноземними компаніями, по-друге, переходом усієї економіки України на інноваційний шлях розвитку.

Список літератури: 1. Закон України «Про інноваційну діяльність»/ Відомості Верховної Ради України, 2002, № 36. 2. Охріменко О.В. Страхування туристів: інноваційна модель страхового продукту/ О.В. Охріменко// Економіка Крима, – 2005,- №15. – С. 48 – 52 [Електронний ресурс] – Режим доступу: (http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ekonk/2005_15/012_ohrimenko.pdf). 3. Завьялов С.В. Формирование механизма управления инновационным развитием страхового дела в условиях кризисного состояния экономики и действующего государственного регулирования / С.В. Завьялов //Транспортное дело России, – 2010, – № 2.- С.24-29. 4. Звіт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг за 9 місяців 2012 року [Електронний ресурс] <http://www.dfp.gov.ua/734.html>

Надійшла до редколегії 28. 09. 2013

УДК 368:330.32

Тенденції розвитку інноваційної діяльності страхових компаній України / Мілошевич Н. В. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 53 (1026). – С. 68–72. Библиогр.: 4 назви.

В статті проаналізовано сучасний рівень і тенденції розвитку інноваційної діяльності страхових компаній України. Охарактеризовано причини низького рівня впровадження інновацій в діяльність страховиків. Розглянуто перспективи активізації інноваційної діяльності страховиків.

Ключевые слова: страхування, інновації, інноваційний потенціал, страхові продукти; канали збуту; технології обслуговування.

The article analyzed the current level and trend of development of innovation activities of insurance companies of Ukraine. Described the reasons for the low level of innovation in the activities of insurers. The prospects of activation of innovative activity of insurers are considered.

Keywords: insurance, innovation, innovation potential, insurance product, sales channels, technology services.

УДК 330.354

О. В. НАЗАРЕНКО, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХПІ»;

Н. Б. РЕШЕТНЯК, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХПІ».

НАПРЯМИ ЗМІНИ МОДЕЛІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто оцінку міжнародного рейтингу конкурентоспроможності економік. Висловлюються думки про необхідність зміни моделі національної економіки України.

Ключові слова: міжнародні рейтинги, конкурентоспроможність економіки, напрями зміни моделі національної економіки.

Вступ. Сучасний етап економічного розвитку характеризується використанням досягнень науки і техніки у виробництві, зростанням життєвого рівня населення,